

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: **S. A. A. M.**
státní příslušnost: X
t. č. pobytem X
zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
Poděbradská 5, 190 00 Praha 9 - Vysočany

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Nad štolou 936/3, 170 34 Praha 7 - Holešovice

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2025, čj. OAM-1092/ZA-ZA11-K11-2025,

takto:

- I. Návrh, aby soud přiznal žalobkyni postavení uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků a udělil jí azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu, **se zamítá.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2025, čj. OAM-1092/ZA-ZA11-K11-2025, **se ruší** v části, ve které se žalobkyni azyl podle § 12 a § 13 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a věc **se** v této části **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Ve zbytku **se** žaloba **zamítá.**
- IV. Žalobkyni **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- V. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Jádru věci

1. Žalobkyně, která pochází z Jemenu, v Česku požádala o mezinárodní ochranu. Žalovaný ji udělil doplňkovou ochranu. Žalobkyně se však domáhá azylu. Mimo jiné proto, že má jako žena odůvodněný strach z pronásledování na základě pohlaví. Podle soudu žalovaný tento aspekt věci podcenil a neopatřil si k jeho posouzení náležité podklady. To bude jeho úkolem v dalším řízení.

II. Dosavadní vývoj

2. Žalovaný rozhodnutím ze dne 6. 11. 2025, čj. OAM-1092/ZA-ZA11-K11-2025 („rozhodnutí žalovaného“), žalobkyni udělil doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu kvůli vnitřnímu ozbrojenému konfliktu v Jemenu. Neudělil jí ovšem azyl podle § 12 a § 13 zákona o azylu. Soud dále shrne již jen skutkové okolnosti týkající se tzv. konvenčního azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, o který ve věci jde.
3. Při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně uvedla, že je arabské národnosti a vyznává sunnitský islám. Nemá žádné politické přesvědčení. Je bezdětná a vdaná. Její manžel má v Česku trvalý pobyt. Z Jemenu žalobkyně vycestovala v prosinci 2024 do Saúdské Arábie, kde si zajistila české vízum. Zůstala tam do března 2025 a v dubnu 2025 přiletěla přes Egypt do Česka. K důvodům své žádosti uvedla, že v Jemenu probíhá válka. Trpěla také násilím ze strany manžela, bil ji a vyhrožoval vrácením do Jemenu. Vykořisťoval ji a využíval toho, že neumí česky. Kontaktoval i její sousedy v Jemenu a pomluvil ji, takže by ji tam mohli i zabít. Navíc vyhrožuje, že ublíží i její rodině v Jemenu.
4. Při pohovoru pak žalobkyně doplnila, že se s manželem vzali v červenci 2024. Přijel za ní z Česka. Pas si vyřídila v říjnu 2024, musela kvůli tomu do jiného města, protože město Ibb, odkud pochází, patří Hútiům (někdy méně přesně označovaným také jako Húsíové). Domácí násilí na ní manžel páchal až v Česku. Nadává jí, je agresivní, bije ji a také ji znásilnil. Když se stěhovali do nového bytu, nastal největší problém, o kterém nechce mluvit, a rozešli se. On pak kontaktoval její sousedy v Jemenu a všude ji pomluvil. Zakazoval jí stýkat se s kamarádkami i vycházet ven. Oficiálně rozvedení ale nejsou. Žalobkyně mu jednou řekla, že se chce projít, zjistila heslo na Wi-Fi a kontaktovala rodinu i českou policii, že jí manžel vyhrožuje, mj. i vrácením do Jemenu. Aktuálně s ním není v kontaktu.
5. K situaci v Jemenu žalobkyně řekla, že je tam občanská válka. Kromě toho ještě probíhá válka s Izraelem, který Jemen také bombarduje. V případě návratu se bojí války. Manžel jí tam také zničil pověst. Má tam rodiče a mladší sestru. Žije se jim mizerně kvůli válce. Žijí ve strachu, ale nemají kam odejít. Žalobkyně pak prohlásila, že v Jemenu neměla nikdy potíže kvůli rase, národnosti, pohlaví, sexuální orientaci, příslušnosti k sociální skupině, politickým názorům nebo náboženství, stejně tak ani se státními orgány. Snad se manžel nedoví, kde je. V Evropě má jako žena více práv než v arabských zemích. Žalobkyně využila svého práva na zpětné přetlumočení protokolu o pohovoru, načež jej bez námitek podepsala.
6. Při seznámení se s podklady rozhodnutí žalobkyně tvrdila, že v Jemenu je diskriminace žen. Brání se jim ve studiu. Unáší je. A znásilňují. Proto musí být doma a čelí tím diskriminaci. Žalobkyně předaslala, že se ještě písemně vyjádří. V tomto vyjádření pak popisovala své problémy s manželem a situaci žen v Jemenu. Mimo jiné namítala, že by jí ve vlasti hrozilo pronásledování z důvodu pohlaví a příslušnosti k sociální skupině coby rozvedené ženě. V textu vyjádření připojila odkazy na články o situaci jemenských žen. Doložila také psychologickou zprávu, ve které se uvádí, že dochází na terapii z důvodu disociativních obtíží. Doplnila také screen zpráv z mobilu v arabském jazyce. Šlo o manželovy výhrůžky.

7. Žalovaný nicméně nedospěl k závěru, že by žalobkyně mohla ve vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, tj. z důvodu její rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Neuvedla ani žádnou skutečnost, ze které by plynulo, že se stala terčem pronásledování. V průběhu správního řízení uvedla, že ve vlasti neměla žádné potíže se státními orgány a vyloučila veškeré potíže zapříčiněné její rasou, národností, náboženstvím, pohlavím, příslušností k sociální skupině či politickým přesvědčením.
8. Pokud jde o problémy s manželem, tak se týkaly jejího pobytu v Česku, nikoliv v Jemenu. Adekvátním se tak jeví řešení situace prostřednictvím Policie ČR. Žalobkyně nesdělila, jakým způsobem by jí azyl měl v této věci pomoci. Žádost ostatně podala až po delší době pobytu v Česku, který jí zanikl. Podání žádosti o mezinárodní ochranu jí poradila nezisková organizace. Žalobkyně pak sice ve svém písemném vyjádření vyslovila obavu z pronásledování kvůli pohlaví a sociální skupině (rozvedené ženy). V pohovoru to však na dotaz výslovně vyloučila. Zároveň v průběhu řízení nezmínila, že by v Jemenu čelila jakémukoliv jednání ztotožnitelnému s pojmem pronásledování ve smyslu azylového zákona.
9. Žalovaný nepopírá složitou situaci žen v zemi. *Informace OAMP: Jemen, Bezpečnostní a politická situace v zemi* ze dne 17. 1. 2025 („Informace OAMP“) uvádí, že ženy nemají úplnou svobodu pohybu a často se vyžaduje mužský doprovod z řad příbuzných. Nemusí tak nutně jít přímo o manžela. Žalobkyně se v textu snaží navodit dojem (resp. v určitých pasážích to uvádí explicitně), že by měla dostat azyl pouze z důvodu pohlaví. To však musí žalovaný odmítnout, protože touto logikou by pak měla nárok na azyl teoreticky každá žena z arabských či islámských zemí. Ostatně i v popisích zpráv, na které žalobkyně odkazuje, se píše *de facto* pouze o povinnosti mužského opatrovníka (a to ještě pouze v oblastech pod kontrolou Hútiů), resp. skutečnosti, že ženy zůstávají v manželství, protože se rozvod bere jako ostuda. Ani tyto skutečnosti, jakkoliv z euroatlantického pohledu nekomfortní, však ještě nezakládají důvod k udělení azylu. Sama dotyčná navíc v pohovoru řekla, že rozvedená není a podle svých slov se jen neurčitě „rozhodla o rozvodu.“ Žádné materiály o rozvodu nedoložila.
10. Výčet důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu je taxativní (vyčerpávající). Žádné jiné pod něj nelze podřadit. Probíhající válečný konflikt v zemi původu žadatelky o udělení mezinárodní ochrany, který se dotýká veškerého obyvatelstva bez ohledu na jeho rasu, národnost či politickou příslušnost, přitom mezi důvody relevantní z hlediska možnosti udělení azylu zákon neřadí. Žalovaný tedy neshledal na straně žalobkyně v případě jejího návratu do vlasti odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu.

III. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

11. **Žalobkyně** namítá, že jí v Jemenu hrozí pronásledování, motivované důvodem jejího pohlaví, příslušnosti k určité sociální skupině a také pro zastávání určitých politických názorů. Nelze tedy uzavřít, že jí hrozí pouze vážná újma coby důvod pro udělení doplňkové ochrany. Je třeba zkoumat i azylové důvody, které v daném případě existují. Rozhodnutí žalovaného proto žalobkyně napadá v části, ve které se neuděluje azyl podle § 12 zákona o azylu.

12. Žalobkyně již při pohovoru a později ve svém vyjádření uvedla, že situace žen, dále pak rozvedených žen, je velmi tristní. Obává se smrti. Rozvedené ženy čelí velkému nebezpečí ze strany ostatních obyvatel. Jde o reálný a vážný problém, který představuje ohrožení její bezpečnosti a důstojnosti. V Jemenu nefunguje právní systém. Ozbrojené milice a náboženský extremismus zásadně omezují postavení žen. Ženy, které jsou společensky aktivní, jsou hrozbou.
13. Přestože žalobkyně uvedla, že není politicky aktivní, byla stále aktivní ve své komunitě. Bylo to pro ni ovšem náročné vzhledem k obecnému postavení žen. Jakmile jste v ohrožení kvůli uplatňování svých názorů, často je skrýváte. To ale není dostatečný důvod si myslet, že jste v bezpečí a pronásledování vám nehrozí. Ženy jsou trvale v podřadném postavení, ve kterém nemohou naplňovat svůj politický ani společenský potenciál. Žalobkyně se vzdělávala a byla aktivní. Přesto se stala obětí násilného manžela. Kdyby se vrátila zpět do země původu, byla by s velkou pravděpodobností obětí pronásledování. Musela by čelit ohrožení života a psychickému i sociálnímu ponížení. Nemohla by se vzdělávat ani jinak aktivně fungovat ve společnosti.
14. Manžel žalobkyně ji dlouhodobě ponižuje a pomlouvá i v Jemenu. Tam jí hrozí kvůli těmto pomluvám nebezpečí pronásledování. Není možné se obrátit na policii ani jiné státní orgány, protože v době občanské války nefungují. Manžel žalobkyně dokonce kontaktoval jemenské velvyslanectví, aby o ní podal nepravdivé informace. Je jasné, že se žalobkyně stala součástí specifické sociální skupiny, která dlouhodobě čelí pronásledování. Žalovaný pochybil, pokud tuto skupinu neuznal, resp. ji bagatelizoval. Kvůli svému rozvodu může žalobkyně čelit i sociálním sankcím a čestným trestům. Je ekonomicky a sociálně zranitelná. Jedná se o systematické pronásledování, nikoli o pouhé obecné bezpečnostní riziko. Jde o situaci všech takových žen, které jsou v ohrožení, protože stát na ně nahlíží jako na „přítež“ či „ostudu“.
15. Dalším důvodem obav žalobkyně je spor o půdu, který řeší její rodina v Jemenu. Otec je opakovaně v nebezpečí ze strany milic. Vyhrožují mu násilím, pokud se nevzdá půdy. Rodina žalobkyně není loajální současné skupině ovládající region, ze kterého žalobkyně pochází. Není ale možné žádat o pomoc státní orgány, protože právě od nich pochází výhrůžky a nebezpečí. Její rodina je vnímána jako opoziční a nespolehlivá, proto i ona může být ohrožena z důvodu připsaného politického názoru. Není nutné, aby sama takové názory zastávala. Stačí, aby jí je připisovala vládnoucí strana. Žalovaný měl zkoumat připsaný politický názor, nikoli pouze individuální aktivitu žalobkyně.
16. Žalovaný naprosto rezignoval na zkoumání azylových důvodů, protože měl za to, že žalobkyni hrozí vážná újma, dostane doplňkovou ochranu a tím je možné případ uzavřít. Nedal žalobkyni dostatečný prostor, aby o svém příběhu mluvila šířeji. Proto také vycházel z neúplně zjištěného skutkového stavu. Žalobkyně se domnívá, že je jako žena vystavena velkému nebezpečí. Navíc je součástí sociální skupiny (rozvedené ženy), která musí čelit výrazné represí společnosti, která může vyústit až v zabití či jiné násilí. Kromě toho její rodinu dlouhodobě pronásledují milice kvůli pozemkům, které vlastní. I přesto, že se snaží s tímto systémem bojovat, nejsou úspěšní. Svůj politický názor vyjadřují tak, že se snaží proti milicím vystupovat. Může je to ovšem stát i život.
17. Závěrem žalobkyně shrnuje, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu pohlaví, příslušnosti k sociální skupině a politickému přesvědčení. Proto žádá soud, aby rozhodnutí v části, kde se neuděluje azyl, zrušil a vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V samotném žalobním návrhu (petitu) poté ovšem nejprve navrhl, aby jí soud přiznal postavení

uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků a udělil jí azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu. A pro případ, že by tak soud nepostupoval, navrhl, aby soud zrušil celé rozhodnutí žalovaného.

18. **Žalovaný** v reakci na žalobu uvedl, že žalobkyně sama vypověděla, že domácí násilí na ní manžel páchal až v Česku. Jednání, k němuž dochází v hostitelském státě, ovšem nemůže založit nárok na udělení azylu. Žalobkyně také prohlásila, že v Jemenu neměla nikdy potíže kvůli rase, národnosti, pohlaví, sexuální orientaci, příslušnosti k sociální skupině, politickým názorům nebo náboženství, stejně tak ani se státními orgány. Před žalovaným uvedla, že se manželem rozešla a nežije s ním ve společné domácnosti, nikoliv že by byla rozvedená. Tuto skutečnost (rozvod manželství) žalobkyně netvrdila, ani nedoložila. Námitka na udělení azylu z důvodu příslušnosti k sociální skupině rozvedených žen v Jemenské republice, tedy neodpovídá zjištěnému skutkovému stavu. Samotné odloučení od manžela nezakládá příslušnost k takto vymezené sociální skupině. Sociální skupina musí být vymezena objektivně rozpoznatelným znakem. Samotná obtížná osobní situace tuto podmínku nenaplnuje.
19. Přesto žalovaný zopakoval, že nepopírá složitou situaci žen v Jemenu. Znovu pak ale odmítnul, že by žalobkyně mohla získat azyl jen na základě svého pohlaví. Na základě takové logiky by pak měla nárok na azyl teoreticky každá žena z arabských či islámských zemí.

IV. Posouzení věci

20. Žaloba je *důvodná*.
21. Soud se nejprve zaměří na důvodnou námitku, ve které spatřuje jádro věci, a které se týká odůvodněného strachu žalobkyně z pronásledování na základě pohlaví. Poté se krátce vypořádá se zbylými námitkami.
- a. Žalovaný bude muset doplnit informace o zemi původu, pokud jde o situaci žen v Jemenu, a znovu posoudit, zda žalobkyni hrozí tzv. pronásledování na kumulativním základě*
22. Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl, pokud se v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjistí, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování mimo jiné z důvodů pohlaví a příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má [viz také čl. 10 odst. 1 písm. d) *in fine* kvalifikační směrnice, podle kterého musí být „pro účely určení příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo vymezení rysu takové skupiny (...) náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity“].
23. Pronásledováním se pak podle § 2 odst. 4 zákona o azylu rozumí závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo *jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování*, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování. Soud zvýraznil definici tzv. *pronásledování na kumulativním základě*, protože tento pojem je pro tuto věc důležitý [viz také jeho definici v čl. 9 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice]. V čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice pak objevíme ještě několik příkladů pronásledování. Jedním z nich jsou jednání namířená proti osobám určitého pohlaví [čl. 9 odst. 2 písm. f)]

24. Žalovaný uznal složitou situaci žen v Jemenu. Ale neshledal ji za azylově relevantní s argumentem, že by pak každá žena z arabských či islámských zemí měla nárok na azyl. Tak jednoduše toto zobecnění ovšem nefunguje. Postoj žalovaného totiž silně nahlodává nedávný rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 10. 2024 ve spojených věcech C-608/22 a C-609/22, *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl a další (Afgbánské ženy)*.

25. Soudní dvůr v tomto rozsudku nejprve vysvětlil, že tzv. pronásledováním na kumulativním základě podle čl. 9 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice může být:

„souběh diskriminačních opatření vůči ženám, přijatých nebo tolerovaných ‚původcem pronásledování‘ (...), která spočívají zejména ve zbavení jakékoli právní ochrany těchto žen před násilím na základě pohlaví, domácím násilím a nucenými sňatky, v jejich povinnosti zahalování celého těla a obličeje, v omezování jejich přístupu ke zdravotní péči a svobody pohybu, v zákazu výkonu výdělečné činnosti nebo omezení jejího výkonu, v zákazu přístupu těchto žen ke vzdělání a provozování sportu a v jejich vyloučení z politického života, pokud tato opatření svým kumulativním účinkem narušují dodržování lidské důstojnosti zaručené článkem 1 Listiny základních práv Evropské unie.“

26. A v tomto kontextu pak vyložil čl. 4 odst. 3 kvalifikační směrnice, který vymezuje, co je třeba zohledňovat při posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Podle Soudního dvora toto ustanovení žalovanému:

„*neukládá, aby* za účelem určení, zda diskriminační opatření, kterým žena byla nebo by mohla být vystavena ve své zemi původu s ohledem na podmínky, které panují v této zemi v okamžiku posuzování její žádosti o mezinárodní ochranu, představují pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 této směrnice, *zohlednil* v rámci individuálního posouzení této žádosti (...) *jiná hlediska* specifická pro její osobní situaci, *než jsou* hlediska týkající se jejího *pohlaví* nebo její *státní příslušnosti*.“ (zvýraznil krajský soud).

Pokud tedy v určité zemi dochází k podobnému pronásledování žen na kumulativním základě, pak může pro posouzení žádosti ženy o mezinárodní ochranu hrát roli jen to, že žadatelka (1) je ženou a že (2) je z této země, kde obecně dochází k pronásledování žen na kumulativním základě. Opačný paušální a příliš zobecňující postoj žalovaného proto již dnes nemůže obstát.

27. Informace OAMP k postavení žen v Jemenu uvádí, že:

„[Ž]eny obecně nemají úplnou svobodu pohybu, ačkoli omezení se liší podle místa. Húsíjské úřady vyžadovaly, aby každá žena měla při cestách uvnitř země i cestování do zahraničí ‚opatrovníka‘, tj. mužský doprovod z řad svých příbuzných (tzv. *mahram*).“

Jde tedy o omezení svobody pohybu, o němž hovoří i rozsudek *Afgbánské ženy*. Informace OAMP však neuvádí k postavení žen v jemenské společnosti nic dalšího. A nevěnuje se dalším hypotetickým problémům žen v Jemenu. Informaci OAMP přitom podle soudu nelze číst tak, že popisované omezení pohybu je tím jediným problémem, kterému ženy v Jemenu čelí. Přirozeně se nabízí otázka, zda se i tam neobjevují diskriminační opatření, o kterých hovoří rozsudek *Afgbánské ženy*. Informace OAMP to nevyvrací.

28. Žalobkyně přitom již v pohovoru upozorňovala na horší postavení žen v arabských zemích. A poté při seznámení se s podklady již výslovně hovořila o diskriminaci žen v Jemenu, které

čelí překážkám ve studiu, únosům a znásilněním. Na to navázala ve svém písemném vyjádření, kde výslovně zmínila svou obavu z pronásledování na základě pohlaví, k čemuž dokládala odkazy na několik zpráv lidskoprávních organizací. K nim doplňovala, že z nich mělo plynout již výše zmíněné omezení svobody pohybu, ale také genderová diskriminace bránící ženám v přístupu k zaměstnání, zdravotní péči a humanitární pomoci, což ještě zhoršuje válečný konflikt.

29. Ve vztahu k jedné další zprávě žalobkyně namítala, že tato zpráva upozorňuje na porušování práv žen a dívek v Jemenu ze strany Hútiů. Jde o systematické porušování, kde ženy nemají žádnou ochranu. Kromě omezení pohybu zmiňuje i rozhodování mužů o tom, jaké oblečení ženy mohou nosit. Ženy podle této zprávy, jak ji vykládá žalobkyně, nemají žádná práva. Jsou jen objekty a prostředky k uspokojování potřeb mužů. V závěr tohoto vyjádření žalobkyně uváděla, že kulturní a sociální prostředí nezaručí změnu postavení žen v rámci měsíců či jednotek let. Jejich postavení doteď bylo špatné a jen se zhoršuje. Žalobkyně tam podle svého názoru nikdy nebude v bezpečí, dokud bude ženou.
30. Tyto skutečnosti opět spadají mezi ty okolnosti, na něž upozorňuje rozsudek *Afghánské ženy*. Pokud by se prokázaly, pak by hypoteticky mohly vést k závěru o pronásledování žalobkyně na kumulativním základě ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice. Tím žalobkyně splnila břemeno tvrzení. Bylo tedy poté na žalovaném, aby zajistil veškeré dostupné důkazy a zjistil si k těmto tvrzením informace o zemi původu, které budou relevantní, důvěryhodné, vyvážené, aktuální, ověřené z různých zdrojů, transparentní a dohledatelné. Za to nese procesní odpovědnost. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2021, čj. 8 Azs 44/2021-58, body 21 a 22).
31. Žalovaný však na tato tvrzení zareagoval nejprve argumentem, že žalobkyně při pohovoru prohlásila, že v Jemenu neměla nikdy potíže kvůli rase, národnosti, pohlaví, sexuální orientaci, příslušnosti k sociální skupině, politickým názorům nebo náboženství či se státními orgány. Je ovšem otázkou, jak dobře této formulářové citaci právních důvodů pronásledování porozuměla. Neměla v té době právní zastoupení. Přitom také tehdy zmínila horší postavení žen v arabských zemích, které jde ruku v ruce s méně právy oproti situaci žen v Evropě. Na což navázala při seznámení s podklady rozhodnutí, kde již výslovně hovořila o diskriminaci žen, překážkách ve studiu, únosech a znásilněních. Pokud tedy žalovaný spatřoval rozpor v tom, že nejprve potíže kvůli pohlaví nezmínila, a uvedla je až později, tak měl dát žalobkyni prostor, ať to vysvětlí. To ovšem neučinil. A obzvláště po obdržení písemného vyjádření žalobkyně, ve kterém žalobkyně tato tvrzení dále rozvedla, již bylo namístě, aby žalovaný na tato tvrzení zareagoval a přistoupil ke splnění výše popsané povinnosti zjistit si k nim náležité informace o zemi původu.
32. Argument žalovaného, že složitá situace žen v Jemenu nemůže být azylově relevantní, se tedy již na základě dosavadního rozboru zasazeného do kontextu rozsudku *Afghánské ženy* ukázal být lichým. Žalovaný si k takovému závěru neopatřil náležité podklady. Informace OAMP byla v tomto směru nedostatečná. Popisovala jen jeden problém v situaci jemenských žen (omezení svobody pohybu), ale nijak se – ať už v tom směru, že se další problémy zmíněné v rozsudku *Afghánské ženy* v Jemenu také objevují, nebo že by jejich existenci naopak vyvracela – hlubším popisem postavení žen v Jemenu nezabývala.
33. Pádým pak samozřejmě není ani argument týkající se času podání žádosti, který žalovaný opírá o dávno překonanou judikaturu z roku 2003, resp. 2004. Jak ovšem vysvětluje výše citovaný rozsudek osmého senátu Nejvyššího správního soudu v bodě 26:

„Povinnosti zjistit náležitě skutkový stav věci správní orgán nezabavuje ani skutečnost, že žadatel nepožádal o udělení mezinárodní ochrany bezprostředně po vstupu na území ČR, ale až s určitým odstupem či navíc až poté, co mu bylo uloženo správní vyhoštění. Jakkoliv může prodleva s podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany za jistých okolností snižovat věrohodnost žadatele (či dokonce svědčit o účelovosti podané žádosti), nevylučuje sama o sobě žadatele z možnosti požívat dobrodiní mezinárodní ochrany, splňuje-li zákonem stanovené podmínky pro její udělení. Nepřistoupí-li tedy k ‚pozdnímu‘ podání žádosti i další okolnosti vyvolávající pochybnosti o věrohodnosti azylového příběhu žadatele, nemůže se jím správní orgán bez dalšího odmítnout zabývat a musí si obstarat dostatek pokladů, které mu umožní posoudit důvodnost žadatelem uváděných skutečností. K posuzování žádostí o udělení mezinárodní ochrany je třeba přistupovat s vysokou mírou obezřetnosti, neboť nesprávné rozhodnutí ve věci samé a případné navrácení žadatele do země původu pro něj může mít nedozírné (již nevratné) následky.“

34. V neposlední řadě je v rozporu s ústavně zaručeným základním právem na právní pomoc (čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), které zaručuje i použitelné unijní právo (čl. 22 procedurální směrnice a čl. 47 pododstavec druhý, věta druhá Listiny základních práv Evropské unie), pokud žalovaný klade žalobkyni k tíži, že podala žádost na radu neziskové organizace.
35. V dalším řízení tedy bude úkolem žalovaného, aby nesl a unesl své důkazní břemeno a hlouběji se zaměřil na postavení žen v Jemenu. Bude si muset zjistit informace o zemi původu, které mu v kontextu rozsudku *Afghánské ženy* umožní náležitě posoudit, jestli i v Jemenu nedochází k souběhu diskriminačních opatření, která by mohla zakládat tzv. pronásledování na kumulativním základě (viz body 23 a 25 výše).

b. Zbýlé námitky

36. Pokud jde o námitku, že žalobkyně má odůvodněný strach z pronásledování i z důvodu příslušnosti ke zvláštní společenské skupině rozvedených žen, tak soud souhlasí se žalovaným, že žalobkyně nedoložila, že opravdu je rozvedenou ženou. Proto nyní nemůže být tato námitka důvodná. Podobně má žalovaný pravdu, že námitky týkající se hrozeb od manžela se územně týkají hlavně Česka. Proto nemohou mít azylovou relevanci, protože před tímto násilím manžela není třeba žalobkyni chránit v zemi původu. Jde-li o jeho údajnou pomlouvačnou aktivitu v Jemenu, tak žalobkyně popisuje hrozící následky, které představují spíše vážnou újmu coby předpoklad pro doplňkovou ochranu, již ale žalobkyně získala (byť by hypoteticky šlo o jiné písmeno § 14a odst. 2 zákona o azylu, resp. čl. 15 kvalifikační směrnice). Nejde tedy o důvody, pro něž by žalovaný měl žalobkyni udělit azyl.
37. Nic z toho ovšem nevylučuje, že žalobkyně v dalším řízení nově příslušným dokumentem doloží, že už je rozvedená. Pak už by žalovaný musel na toto tvrzení zareagovat a opatřit si informace o zemi původu, které se tímto tématem zabývají – včetně otázky, zda rozvedené ženy mohou být určitou sociální skupinou ve smyslu zákona o azylu a unijního práva.
38. Ostatní námitky soud považoval za nadbytečné věcně vypořádávat. Jde teď zejména o námitku žalobkyně týkající se sporů o půdu její rodiny, na jejímž pozadí jí má být připisovaný politický názor. Tuto námitku žalobkyně vznesla až v žalobě. Nejde tedy sice o námitku, kterou by žalobkyně vznesla až v pozdní fázi řízení, se kterou by proto nebylo nutné se vypořádávat (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 10. 2018, C-652/16, *Ahmedbekova*, bod 103). Nicméně vypořádání této námitky by si žádalo poměrně

rozsáhlé zjišťování informací o zemi původu, které by nabízely skutkové okolnosti umožňující posoudit azylovou relevanci těchto obav.

39. Pokud ovšem soud již ve vztahu k jádru věci, které spatřuje v potřebě vyhodnotit, zda žalobkyni hrozí pronásledování z důvodu pohlaví, věc vrací žalovanému, tak by nebylo procesně hospodárné se nyní v rámci úplného a aktualizovaného posouzení věci věnovat i této otázce. Soudu proto ponechává na žalobkyni, zda tuto námitku vznese i v dalším řízení a doplní ji případně potřebnými důkazy (např. o vlastnictví půdy aj.). Pokud ji žalobkyně znovu uplatní, pak bude na žalovaném, aby vyhodnotil její věrohodnost, a bude-li věrohodná, tak zda zakládá pronásledování z důvodu zastávání politického názoru, a pokud ano, tak zda proti takovému pronásledování nemá žalobkyně k dispozici vnitřní ochranu či případně alternativu vnitřního přesídlení.

V. Závěr a náklady řízení

40. Soud tedy shledal žalobu důvodnou, pokud jde o otázku odůvodněného strachu žalobkyně z pronásledování (na kumulativním základě) z důvodu pohlaví. Pro naprostou jasnost dodává, že neshledal, že takového pronásledování žalobkyni v Jemenu hrozí. Spisový materiál totiž k posouzení této otázky neobsahuje dostatek podkladů, které si žalovaný bude muset ještě pro věcné posouzení dané otázky opatřit.
41. Soud ovšem dluží účastníkům řízení vysvětlení podoby jednotlivých výroků tohoto rozsudku. Žalobkyně sice v textu žaloby žádala soud, aby rozhodnutí v části, v níž se jí neuděluje azyl, zrušil a vrátil v této části věc žalovanému k dalšímu řízení. V samotném žalobním petitu ale nejprve navrhla, aby jí soud přiznal postavení uprchlíka podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků a udělil jí azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Pro takové rozhodnutí tu nebyly podmínky. Proto tento návrh soud zamítl (výrok I. tohoto rozsudku). Zákon o azylu v něm označil přesně tak, jako to žalobkyně učinila v žalobě.
42. Žalobkyně tento návrh blíže nezdůvodňovala, ale je zřejmé, že se domáhá přímého účinku čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, ze kterého podle rozsudku Soudního dvora ze dne 29. 7. 2019, *Torubarov*, C-556/17, lze dovozovat pravomoc unijního azylového soudu, kterým je i krajský soud, přiznat žadateli mezinárodní ochranu. Krajský soud uvědomuje, že to, zda je někdo uprchlíkem, může ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků jen deklarovat a že žádné rozhodnutí státu toto postavení člověku splňujícímu definici uprchlíka nezakládá (nekonstituuje). Soud ale musí současně respektovat, že i rozsudek *Torubarov* podmiňuje takové pozitivní rozhodnutí o žádosti žadatele předchozím nerespektováním závazného právního názoru k přiznání mezinárodní ochrany ze strany rozhodujícího orgánu, jímž je u nás žalovaný (bod 78 citovaného rozsudku). V takové fázi ještě věc žalobkyně ani zdaleka není. Žalovaný bude teprve zjišťovat skutkový stav, aby mohl tuto otázku jako první posoudit (pro nedostatečně zjištěný skutkový stav by tedy nebyly ani podmínky pro použití doposud neúčinného § 33e zákona o azylu, ve znění zákona č. 314/2025 Sb., který nabude účinnosti až 12. 6. 2026).
43. Žalobkyně poté pro případ nevyhovění jejímu hlavnímu návrhu (eventuálně) navrhla, aby soud zrušil *celé rozhodnutí žalovaného*. Tomu ovšem neodpovídá, že jednak celou žalobu směřuje jen vůči neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. A taky skutečnost, že jeden ze dvou oddělitelných výroků rozhodnutí žalovaného vedl k udělení doplňkové ochrany žalobkyni. Tu by jí soud odňal, pokud by podle tohoto jejího návrhu rozhodl. Jak ovšem vysvětlil Ústavní soud v nálezu ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. IV. ÚS 1642/21, takové

rozhodnutí krajský soud nemůže vydat, protože by tím zhoršil postavení žalobkyně, což určitě nebylo cílem žaloby.

44. Důvodnost žaloby ve vztahu k části rozhodnutí žalovaného se ovšem určitým derogačním výrokem musela projevit. Soud vyšel z toho, že negativní „azylový“ výrok je v rozhodnutí žalovaného graficky oddělitelný od pozitivního výroku o doplňkové ochraně. Výrok o doplňkové ochraně tedy soud v tomto případě mohl ponechat bez zásahu. Soud však poté stál před nelehkou otázkou, jak zasáhnout do „prvního“ azylového výroku. Ten totiž obecně pokrývá § 12 a § 13 zákona o azylu, tedy tzv. ústavní azyl (§ 12 písm. a)), konvenční azyl (§ 12 písm. b)) a azyl za účelem sloučení rodiny (§ 13). Žaloba je důvodná jen ve vztahu ke konvenčnímu azylu. Ve vztahu k ústavnímu azylu a azylu za účelem sloučení rodiny ani neobsahuje žádnou argumentaci.
45. Soud přesto shledal, že je nutné zrušit celý negativní azylový výrok (výrok II. tohoto rozsudku). Řídil se zásadami plynoucími z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, čj. 4 Afs 102/2020-25. Hlavní je oddělitelnost výroků tak, aby po zásahu správního soudu z napadených výroků „něco zbylo“ a aby tyto výrokové „zbytky“ mohly nadále mít vlastnost právní moci a vykonatelnosti. V případě azylu podle § 12 je nutnost zrušit rozhodnutí žalovaného jasná. Byť uvedení tohoto ustanovení ve výroku pokrývá i ústavní azyl, jehož se žaloba netýká, tak soud zkrátka nemá kvůli důvodnosti žaloby ve vztahu ke konvenčnímu azylu jinou možnost. Žalovaný totiž tyto dvě formy azylu ve výroku nijak neodlišil.
46. A byť se tato věc také vůbec netýká azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu, tak soud ve světle výše citovaného rozsudku čtvrtého senátu shledal, že čistě kvůli výrokové technice, jakou zvolil žalovaný, musí kasační zásah dopadnout právě i na zmínku tohoto ustanovení. Pokud by ji totiž soud nezrušil, tak by slova „a § 13“ byla tím jediným, co by daný výrok rozhodnutí žalovaného ve výsledku říkal. Tato část rozhodnutí žalovaného by se tak stala nelogickou (viz body 19 a 23 výše citovaného rozsudku čtvrtého senátu). Proto čistě z formálních důvodů soud zrušil celý „první“ výrok rozhodnutí žalovaného. Zákon o azylu soud v tomto výroku pro formální čistotu označil přesně tak, jako to učinil žalovaný ve svém rozhodnutí.
47. Jestliže ovšem eventuální petit žalobkyně zněl na zrušení celého rozhodnutí žalovaného, tak po vyslovení výroku II. tohoto rozsudku, soud musel zbytek žaloby zamítnout (výrok III. tohoto rozsudku). Jak již uvedl výše v bodě 43, výrok o doplňkové ochraně, který v rozhodnutí ve výsledku zbyl, soud nemohl zrušit.
48. Celé toto výrokové cvičení by ovšem nebylo nutné, pokud by žalovaný rozhodoval přehledně o každé formě mezinárodní ochrany samostatným výrokem. Ústavní azyl (§ 12 písm. a)), konvenční azyl (§ 12 písm. b)) a azyl za účelem sloučení rodiny (§ 13), i každý ze čtyř typů doplňkové ochrany (§ 14a odst. 2 písm. a), b), a c) s § 14b) by si zasloužily samostatné výroky. Byť by tedy rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu mělo ve výsledku sedm výroků, vše by bylo přehledné. A pro soud by v případě jen částečné důvodnosti žaloby ve vztahu jen k některé z forem mezinárodní ochrany bylo jednoduše řešitelné, jaký výrok zvolit.
49. Pokud jde o náklady řízení, žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na jejich náhradu. Žádné však nevyčísлил, proto mu je krajský soud nepřiznal (výrok IV.

tohoto rozsudku). Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo (výrok V. tohoto rozsudku).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno dne 4. února 2026

Martin Kopa, v. r.
samosoudce